

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

„KALENDARZ SAMORZĄDOWY”

NA ROK 1928

Zawiera bogaty dział informacyjny i artykułowy,
oraz monografie powiatów i instytucji publicznych

TRZECI ROK WYDAWNICTWA

Niezbędny podręcznik w rękę każdego działacza i pracownika samorządowego. — CENA EGZ. 5 ZŁOTYCH.

Do nabycia komplet „Kalendarzy Samorządowych”
za lata 1926, 1927 i 1928 w cenie 8 złotych.

WYSYŁA NA ZAMÓWIENIE ZA ZALICZENIEM POCZTOWEM

SPÓŁKA WYDAWNICZA SAMORZĄD

Warszawa,

Plac Napoleona 7.

Konto P.K.O. 1520.

Warszawa, 26 Lutego 1928 r.

Przedsiębiorstwo robót inżynierskich i budowlanych
W. Paszkowski, F. Próchnicki i S-ka

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Warszawa, Al. Jerozolimska 18, tel. 47-08, 221-81.

**Budowa domów mieszkalnych,
Mostów żelbetowych,
Elektrowni i t. p.**

WARSZAWSKA SPÓŁKA AKCYJNA BUDOWY PAROWOZÓW

WARSZAWA, UL. KOLEJOWA Nr. 57.

Adres telegraficzny: Lokomot—Warszawa. Telefony: 131-61, 268-60, 131-34, 77-77.

FABRYKA PRODUKUJE:

- 1) Parowozy normalne i wąskotorowe (różnych typów i mocy).
- 2) Lokomotywy motorowe normalne i wąskotorowe z zupełną regulacją szybkości.
- 3) Lokomotywy bezogniowe normalne i wąskotorowe.
- 4) Silniki spalinowe Diesel'a systemu Pr. D-ra L. Ebermana, stojące, szybkobieżne od 25 do 2000 KM mocy.
- 5) Walce drogowe motorowe i parowe syst. „Skoda” z kotłem poziomym od 9 do 14 ton. i syst. Pr. Dr. L. Ebermana o kotle pionowym od 15 do 19 ton wagi.
- 6) Lokomobile rolnicze i przemysłowe od 13 KM mocy.
- 7) Całkowite urządzenia elektrowni z napędem generatorów, silnikami Diesel'a syst. Pr. Dr. L. Ebermana.
- 8) Kotły parowe różnych typów oraz specjalne wodnorurkowe o wysokim ciśnieniu, specjalne ciepłarki (akumulatory pary), przewody parowe oraz całkowite urządzenia kotłowni.
- 9) Specjalne młynki patentowane „Huragan” do rozdrabniania wszelkich materiałów.
- 10) Wyroby kute do 2 ton wagi.
- 11) Wyroby tłoczone (masowa produkcja) z blach żelaznych i stalowych do 30 mm grubości.
- 12) Armatura brązowa i mosiężna.
- 13) Wszelkie części zapasowe do wyrabianych przedmiotów.
- 14) Naprawa parowozów, silników, kotłów i t. p. oraz naprawa i przeróbka wszelkich urządzeń mechanicznych.

KOSZTORYSY i PORADY TELEFONICZNE BEZPŁATNIE.

Wydział Powiatowy Sejmiku w Kamieniu Koszyrskim ogłasza **KONKURS**

na stanowisko Kierownika Zarządu Drogowego i działu technicznego z uposażeniem zależnie od kwalifikacji do VII-ej grupy płac i 15⁰/₀ dodatkiem komunalnym. Kandydaci, ubiegający się o nadanie powyższego stanowiska, winni przedłożyć:

- 1) Dyplom, względnie świadectwo o ukończeniu szkoły technicznej,
- 2) dowód obywatelstwa polskiego,
- 3) Świadectwa z poprzedniej pracy,
- 4) własnoręcznie napisany życiorys.

Podania z powołaniem się na referencje osób godnych zaufania wnosić należy do Wydziału Powiatowego w Kamieniu-Koszyrskim do dnia 25-go marca 1928 roku.

Posada do objęcia od dnia 1 kwietnia 1928 roku.
Przewodniczący Wydziału **S t a r o s t a:**
(—) Czachowski.

DRUKARNIA ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

W WARSZAWIE, UL. LESZCZYŃSKA № 6.

WYKONYWA:
WSZELKIE ROBOTY W ZAKRESIE DRUKARSTWA
WCHODZĄCE.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH
NUMER POJEDYNCZY I ZŁOTY.

CONTO CZEKOWE POCZT KASY OSZCZ. N 1520

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; $\frac{1}{2}$ — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., $\frac{1}{2}$ — 100 zł., $\frac{1}{4}$ — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na $\frac{1}{4}$ strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogustawski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK X.

WARSZAWA, 26-go LUTEGO 1928 R

Nr. 9

TREŚĆ NUMERU 9: Kredyty meljoracyjne a ubezpieczenia społeczne — inż. B. Powierza. Niecierpliwść błogostawiona — J. Bek. Na temat polityki gospodarczej Państwa Polskiego słów parę — S. Szwalbe. Dookoła spraw samorządowych. Samorząd u obcych. Z Biura Zjazdów Sam. Ziems. Z życia samorządu. Komunikaty. Gmina wiejska i miejska: a) Wydatki i dochody gmin wiejskich w woj. wschodnich — S. Stęplewski. b) Z gmin. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Ogłoszenia.

Kredyty meljoracyjne a ubezpieczenia społeczne

W związku z decyzją rządu przeznaczenia znacznej części pożyczki amerykańskiej na meljoracje, coraz częściej omawiane są w prasie warunki, jakim kredyt ten winien odpowiedzieć i komentowane projekty ustaw i rozporządzeń, które mają uregulować sprawę pomocy finansowej na meljoracje wogóle. Odnośne projekty polegają na następującem:

Dotychczasowa forma kredytów, opartych na ustawie o państwowym funduszu kredytu na meljoracje rolne. (który udzielany jest na 6% rocznie, licząc z kosztami administracyjnymi, z terminem od 6 do 12 lat, przy 3 latach wolnych od spłat) ma być zmodyfikowaną. Projekt noweli do tej ustawy, złożony przez Min. Rolnictwa Radzie Ministrów, przewiduje: a) udzielenie kredytów nie tylko na osuszanie gruntów rowami i drenami oraz nawadnianie, lecz również na regulowanie odpływów, zakładanie i przebudowę gospodarstw rybnych oraz uprawę, nawożenie i obsiew pastwisk i torfowisk, b) podniesienie ich do wysokości 100% kosztorysu (w stosunku do dotychczasowych 50 — 70%) i c) zwolnienie gruntów zdrenowanych, względnie odwodnionych, lub nawodnionych (po wydaniu noweli) od obowiązków parcelacyjnego na przeciąg lat 10-ciu, o ile celowość i racjonalność tych meljoracji będzie stwierdzoną przez Min. Roln. i Reform Rolnych — z tem wszakże zastrzeżeniem, że gdyby zapas ziemi do parcelacji został wyczerpany, lub gdyby przy scalaniu okazało się koniecznem upelnorolnienie gospodarstw karłowatych, to grunty zmeljorowane będą mogły być poddane parcelacji, przed upływem 10-ciu lat, za odszkodowaniem niezamortyzowanej części nakładów. Zwolnienie od parcelacji nieużytków ma rozciągać się na lat 15, względnie 25, zależnie od te-

go, czy przy meljorowaniu ich korzystano z pożyczek państwowych; nadto nieużytki mają być zwolnione po zmeljorowaniu od podatków przez 15 lat.

Nowela ta nie została dotychczas wydaną głównie z powodu powzięcia w międzyczasie projektu wprowadzenia nowej formy kredytów, opartych na obligacjach meljoracyjnych, — co wyłoniło potrzebę uzgodnienia zasad tych kredytów, a nawet wywołało projekt skasowania kredytów w dotychczasowej postaci, warunki spłaty których nie są dosyć dogodne.

Obligacje meljoracyjne mają być wypuszczone przez Państwowy Bank Rolny, narazie na sumę 200 mil. złotych, za które skarb państwa ma przyjąć gwarancję na wypłatę procentów i kapitału. Na ten cel mają być użyte fundusze z pożyczki amerykańskiej oraz osiągnięte drogą lokaty obligacyj na rynku wewnętrznym i zagranicznym. Kredyt ma objąć, poza wyżej wymienionymi meljoracjami, również: a) budowę dróg na gruntach meljorowanych i prowadzących do głównych arterij komunikacyjnych oraz ośrodków handlowych, b) zaopatrywanie w wodę gmin i osiedli, c) regulację rzek i potoków niezbędne dla szczegółowego osuszenia gruntów, a nawet d) elektryfikację gospodarstw rolnych. Jest mowa również o rozciągnięciu kredytów na małe wytwórnie dren, co, wobec dotkliwego ich braku, byłoby ze wszechmiar wskazane. Pożyczki mają być z 12 letnim terminem amortyzacji, która rozpoczynać się ma po 3-ich latach od wydania pożyczki, czyli spłata długu następowałaby w ciągu lat 15-tu. Oprocentowanie w wysokości 7%, wynosiłoby wraz z amortyzacją w powyższym terminie i kosztami administracyjnymi, około 14% rocznie. Ponieważ obligacje mają być 7%, przeto takż stopa

procentowa dla pożyczkobiorcy wymagać będzie pokrywania paru procent różnicy kosztów ze skarbu państwa, na co odnośne władze wyraziły swą zgodę. Z kredytu korzystać mają w wysokości 100% kosztorysu, zarówno spółki wodne, jak osoby fizyczne i prawne oraz powiaty i gminy, przy zabezpieczeniu pożyczek względem spółek na gruncie ustawy wodnej, zaś względem pożyczek indywidualnych — na hipotecę w $\frac{2}{3}$ szacunku, z ewentualnym doliczeniem zwiększonej wartości wskutek meljoracji, do maximum wysokości $\frac{3}{4}$ wyłożonej kwoty *).

Projekt ten mówi, że zmierzamy ku zapewnieniu meljoracjom pomocy kredytowych na sposób zachodnio-europejski, lecz termin amortyzacji pożyczek w ciągu lat 12 nie jest dobrze obrany, gdyż spłaty amortyzacyjne otrzymują się przy nim, pomimo redukcji procentów ze skarbu państwa, zbyt wysokie. Pierwotny projekt Państwowego Banku Rolnego ustalenia dwóch terminów: 10-cio i 15-to letniego, był o wiele racjonalniejszym, bowiem nie wszystkie meljoracje amortyzują się równie szybko oraz niejednokową jest sprawność warsztatów meljorowanych — słusznym jest tedy pozostawić pożyczkobiorcy do wyboru termin krótszy, lub dłuższy.

Rozszerzenie kredytów i przekształcenie ich na amortyzacyjne przyczyni się w każdym razie do rozwoju akcji meljoracyjnej w kraju, co jest niezmiernie ważne, bowiem uświadomić sobie trzeba, że mamy w tej dziedzinie bardzo wiele do zrobienia. Dostyc powiedzieć, że w roku ubiegłym zmeljorowaliśmy około 20 tys. ha, zaś mamy do zmeljorowania przeszło 18 milj. ha, co przy uwzględnieniu wszystkich potrzeb w dziedzinie meljoracji pociągnie za sobą wydatek ok. 20 miliardów zł. Przy obecnym tempie robót meljoracje trwałyby u nas 400 lat. Trzeba zatem bardzo dużych wysiłków, ażeby potrzebie tej odpowiedzieć, przyczem ważnym jest, ażeby znalezionem było trwałe źródło środków na ten cel. Nie od rzeczy tedy będzie zaznaczyć się, jak w tym wypadku postąpiono w innych krajach.

W Czechach przeznaczono na meljoracje wpływy z ubezpieczeń społecznych. Motywem ku wprowadzeniu odnośnego ustawodawstwa o ubezpieczeniach społecznych posłużyło następujące rozumowanie: gdy wszystkie gałęzie gospodarstwa składają swój udział na ubezpieczenia społeczne, słusznym jest, aby odebrane gospodarstwom środki wpływały z powrotem w życie gospodarcze w zmienionej formie, co najlepiej uczynić można przez meljoracje, jako przedsięwzięcia, które nietylko jednostkom, ale i ogółowi ogromne przynoszą korzyści. Pożyczki z tego źródła udzielane są w gotówce, przy oprocentowaniu 5% z doliczeniem 1% od sumy na opłaty manipulacyjne. Poza kredytami udzielanymi spółkom wodnym na pokrycie kosztów robót niesubwencionowanych, rezerwuje Centralny Zakład Ubezpieczeń trwały subwencyjno - meljoracyjny kredyt dla państwa i kraju, które w ten sposób mają zabezpieczoną część gotówki płynnej na poczet sum, przeznaczonych na subwencje

*) Zasady kredytu tego są obszerniej omówione w artykułach inż. Bol. Powierzy: 1) w „Rolniku Ekonomście“, z dnia 1 lutego, Nr. 3 i 2) w „Inżynierji Rolnej“ ze stycznia — lutego Nr. 1.

państwowe i samorządowe. Takie postawienie sprawy zasługuje na szczególną uwagę również w naszych warunkach.

Jak wiadomo, koszty robót regulacyjnych pokrywane są i u nas na mocy ustawy o pobieraniu publicznych przedsiębiorstw meljoracyjnych, w określonym stosunku przez: państwo, samorządy i interesowanych, przyczem do budżetu państwowego wstawiane są na zasiłki rządowe (subwencje) bardzo małe kwoty. Zatem przyznawanie kredytów na te roboty regulacyjne tylko w wysokości udziału w kosztach osób interesowanych i samorządów nie da przyspieszenia robót regulacyjnych — o ile nie będzie wynalezione specjalne źródło pokrycia udziałów państwa, jak to uczynionem zostało w Czechach, gdyż zbyt obciążanie budżetu państwowego tego rodzaju wydatkami inwestycyjnymi nie może być wskazanem. Rozwiązanie tej sprawy możnaby osiągnąć również przez udzielanie spółkom kredytu w pełnej wysokości kosztu z tem, że udział państwa z tytułu należnego spółce zasiłku byłby przelewany do instytucji udzielającej kredyt na rachunek spółki w terminach, w jakich kwoty te będą do osiągnięcia z budżetu państwowego. Taka procedura wymagałaby uznania zasady, że skarb państwa może uznać się dłużnikiem spółki, która zobowiąże się cedować dłużną jej sumę instytucji, udzielającej kredytu.

Zasadę tę przeprowadzono w nowym ustawodawstwie meljoracyjnym we Włoszech (1923 r.), gdzie w art. 45 i 50 powiedziane jest: że udziały państwa mogą być cedowane, jako gwarancje pożyczek, zaciągniętych na wykonanie przedsięwzięć meljoracyjnych, oraz, że rząd może upoważnić spółki wodne i towarzystwa akcyjne, koncesjonowane do przedsięwzięć publicznych, do wypuszczania obligacji, gwarantowanych na udziałach państwa, prowincji i gmin, które są obowiązane składać się na te przedsięwzięcia. We Włoszech źródłem kredytów meljoracyjnych są głównie instytucje ubezpieczeniowe, oszczędnościowe i t. p.

Ponieważ z dniem 1 stycznia r. b. zaczęła obowiązywać u nas ustawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, na gruncie której w niedługim czasie zgromadzone zostaną, niewątpliwie ogromne fundusze, przeto warto zastanowić się, czy i na nie należałoby fundusze te zużytkować w podobny sposób, jak w Czechach i poniekąd we Włoszech. Kredyty na meljoracje z budżetu państwowego wszędzie na Zachodzie traktowane były jako forma przejściowa, jako środek służący do pobudzenia akcji meljoracyjnej. Skoro ten cel był osiągnięty — zastępowano je kredytami obligacyjnymi, lub opartymi na innych źródłach.

U nas kredyt państwowy poniekąd spełnił już swoją rolę propagandową, to też słusznym jest, że przechodzimy teraz na formę kredytu obligacyjnego (narazie ulgowego, dzięki obniżaniu stopy procentowej przez skarb państwa), w stosunku do którego oparcie akcji kredytowej na trwałem źródle wpływów, jakim będą fundusze gromadzone za pomocą ubezpieczeń społecznych, byłoby trzecim stadium rozwoju akcji popierania meljoracji w kraju naszym.

Inż. Bol. Powierza
nacz. dyr. Kr. Tow. Meljoracyjnego.

Niecierpliwość błogosławiona

(Dziennik urzędowy województwa lubelskiego Nr. 24 z d. 13.XII.1927).

Jest pewien stan duchowy człowieka, który nazwałbym słowami w tym oto nagłówku użytymi. Ogarnia on od czasu do czasu i jednostkę i całe warstwy społeczne i tak się tłumaczy: dążenie do jakiegoś celu, usunięcie jakiejś przeszkody tkwiło długo w świadomości jako potrzeba, aż nareszcie doszło do punktu, kiedy narzuca się już jako konieczność nieunikniona, jako coś, co musi być dokonane i to dokonane zaraz, przed wszystkim innym... Powstaje niecierpliwość i wówczas można być pewnym, że realizacja jakiegoś zadania, rozwiązanie jakiegoś problemu nastąpi na pewno.

W taki właśnie nastrój wpadliśmy, zdaje się, w stosunku do zagadnienia komunikacji w Polsce. Stan naszych dróg kołowych zaczyna nas najwidoczniej niecierpliwić. Niecierpliwość przytem ogarnia nie tylko tych, którzy rzadko jeżdżą po złych drogach, ale także i mieszkańców rozległych obszarów, którzy przywykli do stanu tego od zarania życia i uważali go za konieczność dziejową. — O radykalnej naprawie stanu komunikacji myślały i szczyty (władze centralne państwa) i niziny (organy samorządu miejscowego — do gmin włącznie), myślą i mówią zawodowcy, debatuje szeroki ogół. W ostatnich paru miesiącach odbyły się dwa wielkie zjazdy - kongresy drogowe. Wydano drukiem parę dziesiątków referatów, wyszła doskonała broszura Kaz. Kühna. Banki ożywiły działalność kredytową na cele budowy dróg w miastach i powiatach. Pan Minister Moraczewski uzyskał znaczne kredyty drogowe. Czynią się próby zastosowania produktów ropy rodzimej do budowy nawierzchni dróg z uwagi na wzmagający się ruch samochodowy. Coraz częściej słychać o dobrowolnych świadczeniach gmin na budowę dróg nie tylko gminnych ale nawet powiatowych.

Wszystko to stanęło mi żywo przed oczami, kiedy wzięłem do ręki „Odezwę wojewody lubelskiego do wszystkich P. P. Przewodniczących i członków Sejmiku i Wydziałów powiatowych, wójtów i sołtysów, członków rad gminnych, członków powiatowych i gminnych Komisji drogowych oraz wszystkich osób, którym rozwój gospodarczy Województwa leży na sercu — w sprawie budowy dróg bitych“. Odezwa ta jest niewątpliwie wynikiem owej niecierpliwości szlachetnej, jaką opanowała Pana Wojewodę, gdy się dowiedział, że Województwo któremu przewodzi, stoi pod względem uposażenia w drogi bite na 12-em miejscu wśród 16-u województw Rzeczypospolitej, a na 4-em w szeregu 5-u województw centralnych. Pocięsza się wprawdzie tem, że w czasie od r. 1919 — 1926 wybudowano na obszarze województwa tylko 141 klm. nowych dróg bitych, a w jednym tylko roku 1927 liczba ta wyniosła 150 klm. — Ponieważ jednak

„dla doprowadzenia gęstości dróg w województwie przynajmniej do tej, jaką mają Prusy Wschodnie (które stoją w Europie na 9-em miejscu) musimy wybudować około 8500 klm.“, przeto wzywa do zmobilizowania wszystkich rozporządzalnych sił materialnych i fizycznych, aby w jaknajkrótszym czasie pod względem gęstości sieci drogowej „zając w szeregu innych województw to miejsce, jakie zajmować powinniśmy w stosunku do obszaru i liczby ludności“.

Odezwa, o której mowa, zapełnia cały 26-stronicowy zeszyt „Dziennika urzędowego“ i stanowi pewnego rodzaju podręcznik dla organów samorządu powiatowego i gminnego i wszystkich tych „którym rozwój gospodarczy województwa leży na sercu“ i którzy przedewszystkiem ze sprawami drogowymi w ten czy inny sposób mają do czynienia. Mowa więc jest tam: *O projektach technicznych, o uzyskaniu gruntów prywatnych potrzebnych do budowy dróg, o dostawie kamienia, o tem: czy stosować własny zarząd czy system oddawania w przedsiębiorstwo, o tem, jak gromadzić środki pieniężne, a więc o „specjalnych opłatach i dopłatach drogowych, pożyczkach długoterminowych. Potem idzie mowa o „budowie bitych dróg gminnych“, o „wielkiem znaczeniu świadczeń drogowych w naturze przy budowie dróg gminnych, o tem, jak organizować te świadczenia, o spółdzielnie powiatowych związków komunalnych przy budowie dróg gminnych, o spółkach drogowych. — Z odezwą złączonych jest 7 załączników obejmujących: Ustawę drogową z d. 10.XII.1920, Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z d. 20.VII.1922, Statut o opłatach specjalnych i dopłatach drogowych, Statut o świadczeniach drogowych w naturze, Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 20.X.1927 r. o dostarczaniu środków przewozowych, Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z d. 8.X.1921 w przedmiocie statutu spółek drogowych, wreszcie Program budowy dróg na terenie województwa lubelskiego w r. 1928/29.*

Pismo takie, oczywiście w małym stopniu, potrzebne jest bezpośrednim pracownikom, przy budowie dróg zajęтым, jakkolwiek zawiera wiele zdrowych uwag i myśli, nie wszędzie stosowanych i jakgdyby obcych tym pracownikom, zwłaszcza młodszym. Natomiast już dla wszystkich członków Wydziałów, Sejmików, rad gminnych — jest bardzo dobrem vade-mecum — do spełniania obowiązków, ciążących na nich z tytułu ich udziału w przedstawicielstwach — obowiązku w zakresie zagadnienia komunikacyjnego. I z tego względu przyda się nie tylko w granicach województwa lubelskiego, ale i tych wszystkich obszarów, gdzie dokonane zostały w ubiegłym roku wybory do ciał reprezentacyjnych samorządu.

J. B.

Na temat polityki gospodarczej Państwa Polskiego słów kilka

W artykule p. t. „Państwowy program rolniczy i fundusze na podniesienie rolnictwa”, umieszczonym w Nr. 4-ym „Samorządu” zostały w sposób poboczny a... nazbyt ogólny poruszone najbardziej skomplikowane zagadnienia polityki ekonomicznej Państwa Polskiego.

Wydaje mi się, że nie jest rzeczą wskazaną, by w piśmie, wydawanym przez zrzeszenie samorządów, tego rodzaju ujęcie spraw ekonomicznych pozostało bez kilku słów odpowiedzi. Z tego powodu kreślę parę uwag poniższych.

Przedewszystkiem autor artykułu, o którym wyżej mowa, wyraża zdziwienie, że corocznie Rząd się zastanawia nad tem, jak regulować obrót zbożem z zagranicą.

Chyba bezspornem jest dla działaczy samorządowych, że:

1. Rząd musi corocznie i *zawsze* dbać, by zapasy zboża były wystarczające dla pokrycia potrzeb spożycia krajowego.

2. Rząd musi dbać o bilans płatniczy kraju i nie dopuszczać, by z Polski zboże było wywożone w okresie niskich cen, a sprowadzane z zagranicy w okresie wysokich cen.

Dalej autor twierdzi, że postanowienie Rządu co do zakazu wywozu lub wolnego wywozu zboża decyduje o opłacalności produkcji rolniczej w Kraju.

Nauka i praktyka wskazuje jednak dziesiątki innych sposobów wpływania na dochodowość produkcji rolniczej: polityka podatkowa, celno - przywozowa, częściowo kredytowa i t. p. Wreszcie przykład r. b. wskazał dowodnie, że właściwie prowadzona akcja zorganizowania rezerw zbożowych pozwala rolnikom na osiągnięcie takich cen na zboże, jakie sami uznają za b. pomyślne i to mimo obowiązującego całorocznego zakazu wywozu żyta.

W artykule jest także mowa o tem, że Rząd „nie umożliwił” przejścia cukrowni z rąk kapitalistycznych

do rąk rolników. W jaki to sposób Rząd, nie mający pieniędzy na budowę kolei, dróg, domów, na godziwe pensje dla urzędników i t. p. mógł wykupywać cukrownie? Za co? A zresztą czy ta kwestja ma aktualne decydujące znaczenie dla rozwoju cukrownictwa, dla powiększenia podaży odpadków dla karmu inwentarza, o co chodzi autorowi.

Kto zna obecne trudności rozwoju cukrownictwa w Polsce, ten wie dobrze, że postawienie w poważnym piśmie kwestji tej w sposób przedstawiony przez autora jest conajmniej wielkiem uproszczeniem bardzo skomplikowanego zagadnienia, nawet w zakresie interesów ściśle rolniczych. Sprawa ma przecież charakter wszechświatowy, dotyczy przedewszystkiem poziomu spożycia cukru w kraju, dumpingu zagranicą, kredytów obrotowych etc.

To samo dotyczy kwestji mięsnej i uboju rytualnego: autorowi, jako b. urzędnikowi Ministerstwa Rolnictwa, jest chyba wiadomem, iż zebrane przez Ministerstwo Rolnictwa dane stwierdzają, że w ogromnej większości państw europejskich niema mowy o ogólnem zniesieniu uboju rytualnego, że kwestja rzeczywiście szkodliwego „monopolu” handlu bydłem w Polsce nie wiąże się bezpośrednio z kwestją uboju rytualnego, że właśnie rozpoczęte teraz kredytowanie kas targowych przyczynić się powinno do stworzenia warunków, przyciągających towary do miejsc spożycia (niewiadomo jakie inne „radykalne” sposoby ma autor na myśli).

Wiadome jest chyba również autorowi, że w sprawie wywozu otrąb, naprz. podkomisja rolniczo - spożywcza Komisji Ankiетowej przy zgodzie przedstawicieli rolniczych Śląska, Wielkopolski i częściowo Kongresówki stwierdziła celowość kontyngentowania wywozu otrąb, czyli tej polityki, którą obecnie prowadzi się. Na łamach „Samorządu” nie można tedy tak bezwzględnie stawiać z tego powodu zarzutów.

Nie poruszam innych krytycznych, bardzo krytycznych wywodów autora.

Stanisław Szwalbe

Dookoła spraw samorządowych

KOSZTA OPIEKI SPOŁECZNEJ Z OKRESU
PRZED DN. 21.III.1924 R.

(P.). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wysłało dn. 18.XI.1927 r. Nr. SS. 5792/27 do magistratu m. st. Warszawy pismo, wyjaśniające sprawę zwrotu przez gminy kosztów opieki społecznej z okresu przed dn. 21. III. 1924 r. t. j. dniem wejścia w życie ustawy o opiece społecznej z dn. 16 sierpnia 1923 r. (D. U. Nr. 92, p. 726). Pismo to w swej istotnej treści brzmi jak następuje:

„Rozporządzenie generał - gubernatora warszaw-

skiego z dnia 5.XII.1916 r. nie daje podstawy prawnej do żądania zwrotu kosztów opieki społecznej za utrzymanie w zakładach opiekuńczych, w okresie przed wejściem w życie ustawy o opiece społecznej z dnia 16-go sierpnia 1923 r. z następujących powodów: Rozporządzenie to wkładało obowiązek na gminę, w której okręgu powstała potrzeba udzielenia wsparcia, udzielić czasowo wsparcie każdemu będącemu w potrzebie, jednak z zastrzeżeniem zwrotu od osób i obowiązanym do tego związków opieki społecznej. Rozporządzenie powyższe nie określa przedmiotów zobowiązanych do ostatecznego pokrycia kosztów wynikłych z tymczasowego wsparcia.

lecz powołuje się w tym względzie na obowiązujące przepisy. Władza okupacyjna, jak to zresztą wynika z treści cytowanego rozporządzenia, nie zamierzała regulować obowiązków z zakresu trwałej opieki społecznej a tylko opiekę tymczasową, co było uzasadnione ówczesnymi stosunkami wojennymi.

Powołanie się władzy okupacyjnej w cytowanym rozporządzeniu na przepisy istniejącego prawa o opiece i ostatecznym udzieleniu zapomogi — nie miało i nie ma istotnego znaczenia, o ile chodzi o obowiązek zwrotu kosztów opieki społecznej, ponieważ takich przepisów, któreby taki obowiązek nakładały na związki komunalne na obszarze b. Królestwa Kongresowego nie było, a dopiero stworzyła go ustawa o opiece społecznej z dnia 16 sierpnia 1923 r.

Wspomniany w piśmie Magistratu okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wyjaśniał sposób postępowania w związku z cytowanym rozporządzeniem, jednak nie mógł stworzyć podstawy prawnej dla rzeczzonego obowiązku".

Wspomniany w ustępie ostatnim pisma okólnik Nr. 420 Min. Spr. Wewn. z dn. 3 stycznia 1921 r. (Dz. Urzędowy M. S. W. Nr. 1, poz. 17 z r. 1921) dotyczy postępowania w sprawach o zwrot tymczasowych wsparć, udzielonych przez gminy.

JAKA BRONŃ PALNA MAŁOKALIBROWA NIE PODLEGA KOMUNALNEMU PODATKOWI OD PRZEDMIOTÓW ZBYTKU?

(H.). Ministerstwo Spraw Wewn. w okólniku z dn. 14.I.1928 r. Nr. 7 daje obszerne wyjaśnienia w sprawie wydawania pozwoleń na broń palną małokalibrową, nadającą się do strzelania do tarczy i przysposobienia wojskowego, t. j. na t. zw. flowery, sztucery i karabinki kal. 6 mm lub 22 (22 setne cala angielskiego).

W okólniku tym mieści się również wyjaśnienie, że broń taka, o ile jest używana tylko do strzelania do tarczy, wolna jest od podatku od przedmiotów zbytku, pobieranego od sztucerów przez gminy miejskie i powiatowe związki komunalne na podstawie ustępu 3 art. 21 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Jeżeli jednakże ktoś pragnie używać wyżej określonej broni małokalibrowej do polowania, winien uzyskać kartę łowiecką i czynić zadość wszystkim przepisom prawa łowieckiego, przyczem winien być również opłacany podatek komunalny od tej broni tak, jak od zwykłej broni myśliwskiej.

Do okólnika dołączony został wykaz najbardziej znanych typów karabinków (sztucerków) caliber 22 bocznego ognia, z zaznaczeniem, że wykaz ten nie jest wyczerpujący, a to wobec ukazywania się coraz nowych typów tego rodzaju broni.

Dla orientacji tych związków komunalnych, które wprowadziły na swym obszarze podatek od broni myśliwskiej (od przedmiotów zbytku) przytaczamy ten wykaz. Zawiera on następujące typy sztucerków:

1. Belgijskie.

F. N. (Fabrique Nationale de Guerre S. A. Herstal Belgique: F. N. repetier; F. N. automat na naboje short i long rifl; La Francotte na naboje besquet i longue portee (6 mm); La Francotte ciężki, wagi 4.100 kg. typowe tarczowy; Bayard jednostrzałowy lekki; Bayard półautomat.

2. Szwajcarskie.

Widmer typy tarczowe.

3. Duńskie.

Larson.

4. Francuskie.

Varnatte (kurkowe cięższe); Galante (kurkowe cięższe); Buffalo Lobel.

5. Angielskie.

B. S. A. (Fabr. karabinów Birmingham); Vickers.

6. Amerykańskie.

Savago; Remington; Springfield; Winchester model 52 z przeziernikiem; Winchester mod. 56 z przeziernikiem i bez; Winchester mod. 57 z przeziernikiem; Winchester zw. Trombon; Winchester automat.

7. Niemieckie.

Mauser (Oberndorff) lekki (magazynowe i bez); Mauser cięższy (magazynowe i bez); Gece (G. Genschof A. G. Berlin) lekki; Gece cięższy mod. 23; Gece cięższy mod. 26 z przeziernikiem; D-Tosching; Simson Suhl; Cidi; Kaba; Hindenburg Büchse; Venus - Büchse; Luna - Büchse; H. W. Z. t. zw. Weihrauch Büchse; Buchel; Novotny Suhl; Walther jednostrzałowy i automat równocześnie; Karabinki wyrabiane dawniej w gdańskiej fabr. karabinów.

Broń krótka pistolety i flowery.

Amerykańskie.

Colt pistolet automatyczny (nabój longrifl); Colt rewolwer bębenkowy; Smith Wosson Springfield.

Szwajcarskie.

Büchol.

Belgijskie.

La Francotte; Bayard.

Niemieckie.

Büchel; Record (marka), oraz wiele typów specjalnie pistoletów tarczowych, wyrabianych przez wielu rusznikarzy niemieckich w Suhl, Mella Zehlis e. t. c.

„SPÓŁDZIELNIA LEŚNIKÓW“

w Warszawie
N.Świat 36, tel. 230-75

POLECA NAJTAŃNIEJ

dla zalesiania nieużytków, zadrzewiania miast, wsi i obsadzania dróg

NASIONA I SADZONKI LEŚNE

oraz potrzebne przy sadzeniu narzędzia i przybory techniczno-leśne.

Cenniki i oferty na żądanie.

Samorząd u obcych

O KONIECZNOŚCI USTANOWIENIA TECHNIKÓW ADMINISTRACYJNYCH DLA MAŁYCH MIASTECZEK I GMIN WIEJSKICH WE FRANCJI.

Pan Charrier, sekretarz merostwa w Ploudaléreau (Finistère) podaje projekt podniesienia sprawności administracyjnej gmin francuskich.

Oto treść tego artykułu:

Merowie są administratorami chwilowymi, po większej części niedostatecznie przygotowanymi, potrzebują pomocy stałej wykształconych techników administracyjnych.

Większe miasta przeznaczyły na ten cel stałe wynagrodzenie, i zdobyły sobie stałych kompetentnych pomocników. Natomiast rozwiązanie tego zagadnienia w małych gminach jest trudniejsze.

W ich obrębie sekretarzami z powodu niewielkiej liczby mieszkańców i braku odpowiednich środków są nauczyciele, rolnicy, rzemieślnicy etc., którzy traktują czynności sekretarza jako zajęcie dodatkowe, źle płatne, wykonywują więc je niedbale i nieumiejętnie. Brak również im czasu na studjowanie zagadnień administracyjnych.

Władze zajęły się tą kwestją przy ustanawianiu prawa o decentralizacji w 1926 r. W tym celu utrzymano prefektów i podprefektów. Lecz prefekci jak i podprefekci są w możności rozwiązywać jedynie zagadnienia o charakterze ogólnym, gdyż mieszkając zbyt daleko, nie mają sposobności zapoznać się z warunkami lokalnymi poszczególnych gmin. Kontrola ich jest ze wszech miar pożyteczną, lecz nie mogą być oni kierownikami niezawodnymi dla administratorów gminnych, którzy wolą zasięgać rady sekretarzy, będących bezpośrednio pod ich rozkazami.

Jak widać z powyższego, rozwiązanie zagadnienia polega na stałej pomocy informacyjnej jednego technika administracyjnego dla wielu gmin wspólnie.

Ostatnio zauważyć się daje wzrastające rozdrobnienie małych gmin, które prowadzi do osłabienia ich siły intelektualnej i finansowej. Zjawisko to jest nieuniknione, zważywszy, że jest to skutek prawa różniczkowania przejść od jednorodnych do różnorodnych, które Herbert Spencer w swoich „Pierwszych Zasadach” przedstawia nam jako znamiona podstawowe ewolucji powszechnej.

Jeżeli interesy rozbieżne wytwarzają skłonność do odosabniania się, to niektóre poważniejsze interesy wspólne skłaniają gminy do łączenia się. Wspólna ich akcja neutralizuje to, co każda z osobna mogłaby zawierać szkodliwego.

Wskutek wzmagającego się postępu, potrzeby i interesy wspólne gmin powiększyły się.

Ten ruch wywołał tworzenie związków znanych pod formą syndykatów, za pomocą których gminy łączą się w celu zakładania gmachów użyteczności publicznej, użytkowania urządzeń wodnych, energii elektrycznej etc.; dlaczego więc nie miałyby się połączyć w celu dopomagania sobie wspólnie w ich niewystarczającej admini-

stracji indywidualnej, ustanawiając urzędy administracyjne nadgminne, kierowane przez techników.

Technik administracyjny nadgminny miałby jako współpracowników urzędników, uprzednio pracujących w każdej gminie.

Regulamin dość luźny określałby zakres działania dla sekretarzy nadgminnych i jego pomocników. Obowiązkiem sekretarza nadgminnego byłoby badanie ruchu prawodawczego i regulaminowego oraz spraw każdej poszczególnej gminy, którą zwiedzałby w pewnych określonych terminach a nawet częściej za wynagrodzeniem dodatkowym.

Sekretarze nadgminni mogliby być wybierani absolutną większością głosów merów gmin zainteresowanych, z listy kwalifikującej ich zdolności, uzyskanej za czas praktyki w urzędach administracyjnych miejskich i na zasadzie egzaminu z teorii i praktyki, którego program i warunki określałaby komisja wyznaczona przez merów departamentu. Komisja ta ze swej strony wybierałaby skład członków egzaminujących i techników asystujących przy egzaminie. Wynagrodzenie dla sekretarzy nadgminnych wypłacałaby każda gmina w stosunku do liczby mieszkańców. System emerytalny zapewniałby sekretarzom bezpieczeństwo, pomoc i poważanie, które niewątpliwie byłyby zachętą w ich pracy.

Niektórzy mogliby zarzucić, że merowie nie będą jednomyślni co do wyboru tegoż funkcjonariusza, co do jego odwołania etc. Na to jest odpowiedź, że surowy wybór zawodowy i moralny, któremu podlegali by sekretarze nadgminni byłby gwarancją uciekania się do rzadkiej sankcji dyscyplinarnej i stosunkowo łatwego porozumienia się co do ich wyboru. Oczywiście merowie nie byłiby obowiązani ściśle stosować się do ich opinii i wskazówek.

Pewne gminy o małej żywotności mogą przypuszczać, że ustrój ten funkcjonowałby bez ciągłości, stale powodując zahamowania w czynnościach gminnych. Argument ten jest powierzchowny, gdyż niewątpliwie zbiorowości te nie omieszkają dostosować się do kamertonu innych, żywotniejszych, przyjęć ich wymagania i potrzeby.

Nakoniec niektórzy mogą obawiać się, że sekretarz gminny może stać się osobą zbyt niezależną. Obawa ta nie jest bynajmniej uzasadnioną, ponieważ będzie on w wysokim stopniu zależnym od merów, od których otrzymywać będzie nominację i wynagrodzenie. Wreszcie doświadczenie wykazało, że merowie małych gmin bynajmniej nie protestują przeciwko dodaniu do swego boku dwóch urzędników międzygminnych, obdarzonych szeroką niezależnością, mianowicie inżyniera drogowego i poborcę podatkowego. Poborca podatkowy nie jest narzucony przez Państwo, które określa tylko wysokość wynagrodzenia, przypadającą na każdą poszczególłą gminę.

System, który tu omawiamy, dalekim jest od doskonałości, jest jednak lepszym od innych. Oprócz tego znajdujemy się wobec faktów, z których niepodobniostwem jest nie zdawać sobie sprawy, jest to niezaradność

małych gmin, czemu prefekci i podprefekci poradzić nie mogą.

To może być zrealizowane jedynie z pomocą organów administracyjnych, odpowiednio zastosowanych i zmodernizowanych.

Życie gminne znacznie rozwinęło się od r. 1884-go, natomiast jego administracja nie rozwinęła się i nie udoskonaliła się w tej samej mierze. A więc już wielki czas przystosować zarządy miejscowe do obecnych potrzeb, do warunków niezależności małych gmin do konieczności życia bardziej intensywnego. Dlatego też technik administracyjny jest tak samo konieczny, jak poborca podatkowy i inżynier drogowy.

Ta inowacja posiada wiele stron dodatnich. Postaramy się przytoczyć niektóre. W pierwszym rzędzie obecność technika administracyjnego pobudza solidarność gminną i jej czynności rozświetla poddawaniem szczęś-

liwej inicjatywy. Bez wątpienia jest to połączone z pewnymi wydatkami, lecz są one produktywne.

Organizacje urzędów publicznych, pośredniczenie prawne w kwestjach ekonomicznych i socjalnych niewątpliwie pobudzą rozwój zgrupowań lokalnych i powiększą proporcjonalnie skarbowość, zwiększając wydajność podatkową.

Ta metoda podźwignięcia budżetu przez podniesienie warunków ekonomicznych jest zastosowaną w praktyce w wielu miejscowościach.

Współpraca technika administracyjnego nadgminnego wespół z władzami samorządowymi tworzyłaby najlepszą gwarancję dobrego zarządu sprawami gminnymi.

Gminy, mające większą zdolność rządzenia się, powinny wyemancypować się stopniowo z pod opieki prefektów i podprefektów.

A. K.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego

SPRAWOZDANIE Z ZEBRANIA RADY ZJAZDÓW SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO. (Dokończenie).

W drugim dniu obrad Rada ze spraw organizacyjnych rozpatrzyła i przyjęła sprawozdanie finansowe Zarządu za rok ub.

Sprawozdanie finansowe Zarządu.

Przewodniczący odczytał protokół Komisji Rewizyjnej Rady Zjazdów, wybranej na poprzednim zebraniu, z dokonanej rewizji ksiąg i dowodów rachunkowych Biura Zarządu za rok 1927, w następującem brzmieniu:

— Komisja sprawdziła bilans otwarcia roku 1927 i stwierdziła zgodność z bilansem zamknięcia 1926 r. Pozatem komisja dokonała wrywkowo kontroli poszczególnych pozycy z dowodami i stwierdziła prawidłowość zapisów.

W końcu Komisja sprawdziła bilans zamknięcia roku 1927 w ogólnej sumie 15.725.89 zł., uzgodnionej z poszczególnymi saldami i kontrolą wydatków budżetowych.

W rezultacie Komisja stawia wniosek o udzielenie Zarządowi absolutorjum za prowadzenie rachunkowości za r. 1927. (Podpisani: Piotr Sobczyk, Tadeusz Eytner, Bronisław Dietl).

Na podstawie powyższego wniosku Rada przyjęła jednogłośnie sprawozdanie Zarządu z wykonania budżetu za rok 1927 w następujących cyfrach:

W y d a t k i:

Dział	Preliminowano	Wydano
I. Zaległości	500.—	—
II. Utrzymanie Biura Zarządu	55.440.—	40.132.05
III. Koszty Zjazdów	12.000.—	10.713.65
IV. Biblioteka	3.000.—	2.907.11
V. Stypendja na studia specjł.	3.000.—	1.533.82

VI. Wydawnictwa	15.000.—	9.317.16
VII. Różne	3.000.—	111.04
VIII. Wydatki jednorazowe	14.500.—	12.500.—

Razem 106.440.— 77.214.83

D o c h o d y:

Dział	Preliminowano	Otrzymano
I. Pozostałości	20.410.—	20.410.95
II. Dochód z wydawnictw	6.000.—	4.024.07
III. Składki członków	78.000.—	67.852.62
IV. Różne	2.030.—	653.08

Razem 106.440.— 92.940.72

Z e s t a w i e n i e:

Dochody	Zł. 92.940.72
Wydatki	„ 77.214.83

Pozostałość Zł. 15.725.89

Sprawa obejmowania przez Wydziały Powiatowe zastępstwa Funduszu Bezrobocia.

Wnioski w sprawie obejmowania przez Wydziały Powiatowe zastępstwa Funduszu Bezrobocia przedstawił Radzie p. W. Gajewski *).

Po przeprowadzonej dyskusji, w której zabierali głos pp. Bogusławski, Grochowski, Tyralski i Moszyński, Rada przyjęła następujące wnioski:

*) Przewodnie myśli referatu p. W. Gajewskiego zawarte są w jego artykule p. t. „O współpracę z Funduszem Bezrobocia”, zamieszczonym w Nr. 5-tym „Samorządu” z r. b.

„1. Rada Zjazdów uznaje, że przejmowanie przez powiatowe związki samorządowe zastępstwa Funduszu Bezrobocia, polegające jedynie na pośredniczeniu pomiędzy zarządami obwodowemi Funduszu Bezrobocia i gminami, bez żadnych natomiast kompetencji, stwarza jedynie jeszcze jedno ogniwo pośrednie, nie przyczynia się natomiast do uproszczenia administracji Funduszu Bezrobocia.

2. Rada uznaje za wskazane przejmowanie przez powiatowe związki samorządowe zastępstwa Funduszu Bezrobocia tylko w tym wypadku, jeżeli jednocześnie wydziałom powiatowym przekazane zostaną obok innych czynności także i funkcje przyznawania i wymierzania zapomóg.

Ustrój administracji drogowej.

O przewodnich zasadach ustroju administracji drogowej mówił p. W. Gajewski. Na wstępie zaznaczył ewolucję pojęć w tej dziedzinie, jaka dokonała się w ciągu ostatnich 3 lat. Gdy w roku 1925 w dyskusjach na zebraniach Państwowej Rady Oszczędnościowej, poświęconych reorganizacji administracji drogowej, zasada jednotorowości tej administracji spotykała się z licznymi zastrzeżeniami, to w r. b. kongres drogowy, który odbył się w styczniu, uchwalił rzeczoną zasadę jednogłośnie. Druga zasada, że administracja drogowa winna być powierzona samorządowi, również już dziś nie budzi zdań rozbieżnych. Sporną jest natomiast kwestja: czy administracja drogowa ma być zogniskowaną w województwie, czy też w powiecie. Kongres drogowy zaledwie paroma głosami większości wypowiedział się za zogniskowaniem zarządu drogowego w rękach przyszłego samorządu wojewódzkiego. Jest to także objaw ewolucji pojęć, obecnie już bardzo zbliżonej do zwycięstwa tezy, iż administrację drogową należy powierzyć samorządowi powiatowemu.

Praktyka dzisiejszej decentralizacji w administracji wewnętrznej opiera się na powiatach, jako jednostkach wykonawczych, więc i decentralizacja administracji drogowej, której potrzeba nie jest już przez nikogo kwestjonowaną, winna mieć za podstawę powiat, a więc powiatowy związek samorządowy. Na czele powiatowego zarządu drogowego winien stać samorządowy inżynier drogowy, zatwierdzony przez organy Min. Robót Publicznych. Nie jest to jednak kwestja zasadnicza, bowiem dalsza ewolucja stosunków samorzutnie do tego doprowadzi.

Na zakończenie referatu p. W. Gajewski przedstawił Radzie szereg tez do dyskusji. Poza kwestjami, związanymi z ustrojem administracji drogowej, jedna z tych tez zawierała propozycję poparcia uchwałą Rady uchwał kongresu drogowego w sprawach finansów na potrzeby drogowe. Nadto oddzielnie mówca poruszył sprawę samorządowych inżynierów drogowych w Małopolsce. O-tóż przy reorganizacji administracji drogowej, w związku ze zniesieniem Tymczasowego Wydziału Samorządowego, wprowadzane są w powiatach na obszarze wojew. południowych jednotorowe zarządy drogowe, z państwowymi inżynierami na czele. Tendencja obsadzania powiatowych zarządów drogowych tylko inżynierami państwowymi godzi w samorządowe zarządy drogowe i inżynierów drogowych, stojących na czele tych zarządów. Słusznem jest domagać się, by tam, gdzie są zorganizowane

samorządowe zarządy drogowe, one przejęły administrację dróg w powiecie, przyczem samorządowi inżynierowie drogowi winni być pozostawieni na swych stanowiskach, zwłaszcza, gdy są to długoletni pracownicy, obeznani ze stosunkami miejscowemi i zżyci ze swą pracą.

Bezpośrednio po przemówieniu p. W. Gajewskiego, dyrektor departamentu drogowego Min. Robót Publicznych p. M. Nestorowicz oświadczył, iż jest upoważniony do zakomunikowania Radzie stanowiska, zajętego ostatnio przez Min. Robót Publicznych w sprawach ustroju administracji drogowej. Ministerstwo więc, nie przesądając kwestji, jaka będzie potrzebna administracja drogowa za parę lat, dla najbliższej przyszłości ma następujący plan:

1) W b. zaborze pruskim żadne zmiany nie będą przeprowadzane.

2) W b. zaborze rosyjskim utrzymaną zostanie dotychczasowa forma administracji drogowej, a więc: zarząd wszystkimi drogami w rękach samorządu powiatowego przy pomocy państwowego inżyniera drogowego, przydzielonego do Wydziału Powiatowego. Ministerstwo stopniowo przeprowadzi unifikację w tym kierunku we wszystkich powiatach.

3) Podobnie, jak w b. zaborze rosyjskim, załatwioną będzie sprawa administracji drogowej i w Małopolsce. Nasuwają się tam trudności z personelem dotychczasowych trojgkich zarządów drogowych. Ministerstwo zajęło stanowisko, że tylko kwalifikacje, bez względu na dotychczasową przynależność, decydować będą o obsadzeniu zarządów powiatowych. Zbędnego personelu niema tam dużo i ten zostanie zatrudniony przy budowie nowych dróg.

W ten sposób Ministerstwo spełnia postulaty, wysuwane przez sfery samorządowe, pozostając jednak przy zasadzie państwowych inżynierów drogowych, bowiem przemawiają za tem takie względy, jak kontrola, jednolitość polityki drogowej, potrzeby strategiczne itp.

Po przemówieniu dyrektora Nestorowicza, Rada przeprowadziła dyskusję nad tezami, zgłoszonymi przez p. W. Gajewskiego, poczem jednogłośnie przyjęła następujące wnioski:

W sprawie ustroju administracji drogowej.

I. Sprawność administracji drogowej zależy w jednakowym stopniu od dwu czynników:

- 1) dobrego i sprężystego wykonawstwa,
- 2) od ściślejszej pod względem technicznym i finansowym kontroli połączonej z instruowaniem.

II. Podział dróg na kategorie wpływa nie ze względów technicznych czy organizacyjnych, lecz finansowych.

Zależnie od roli, jaką dane drogi odgrywają dla komunikacji, ciężar budowy i ich konserwacji będzie obciążać państwo, województwo, powiat czy wreszcie samorząd gminny.

III. Względy na: 1) racjonalną organizację pracy i 2) oszczędność w wydatkach administracyjnych wymagają, by w administracji drogowej zastosować zasadę jednotorowości (jednolitego zarządu), tak przy tworzeniu organów wykonaw-

czych, jak i organów kontrolujących dla dróg państwowych wojewódzkich i powiatowych.

IV. Największa gwarancja oszczędności pracy przy budowie i konserwacji — wykorzystanie wszelkich sił i środków miejscowych i miejscowej inicjatywy, wymagają, by:

1) administracja drogowa była zorganizowana terytorjalnie powiatami i oddana samorządowi powiatowemu, jako gospodarzowi tego terenu.

2) kontrola i nadzór techniczny i finansowy był ześrodkowany w organach technicznych II instancji.

V. Zarząd drogami gminnymi powinien być pozostawiony naturalnemu gospodarzowi — t. j. gminom, przy technicznej pomocy i kontroli ze strony samorządu powiatowego.

VI. Na czele administracji drogowej w powiecie powinien stać inżynier drogowy z wyższymi wykształceniem, zatwierdzany przez Min. Robót Publicznych. Technicy drogowi ze średnim wykształceniem, posiadający kilkunastoletnią praktykę, mogą również zajmować stanowiska kierownicze.

VII. Wobec zaabsorbowania czasu powiatowych inżynierów drogowych przez zarząd, budowę i konserwację dróg bitych w powiecie, kontrolą i poradą techniczną przy konserwacji i ulepszaniu dróg gruntowych, pożądanym jest, by funkcja sporządzania projektów dróg bitych i większymi mostów była przekazana urzędowi technicznemu II instancji.

W sprawie zarządów drogowych w Małopolsce.

W związku z wprowadzeniem jednotorowości w zarządzie drogami państwowymi, wojewódzkimi i powiatowymi w powiatach wojew. małopolskich, Rada postanawia zwrócić się do Min. Robót Publicznych z wnioskiem, by w powiatach, w których są zorganizowane zarządy drogowe samorządu powiatowego, administracja wszystkich wymienionych powyżej dróg była oddaną tym zarządom, przyczem dotychczasowi samorządowi inżynierowie drogowi powinni pozostać na swych stanowiskach.

W sprawie środków na utrzymanie i budowę dróg.

1. Realizacja programu drogowego tak pod względem utrzymania należytego dotychczasowej sieci dróg, jak i rozszerzenia tej sieci przez budowę nowych linii, zależy od umożliwienia społeczeństwu czynienia koniecznych świadczeń na rzecz dróg w postaci opłat i dopłat drogowych, oraz świadczeń naturalnych.

Rada Zjazdów podkreśla jednomyślność uchwał w tym względzie powziętych przez pierwszy kongres drogowy, który odbył się w dn. 3 — 6 stycznia r. b.

2. Rada Zjazdów stwierdza, że potrzeby dróg są tak ważne, iż koniecznym jest traktowanie w planach gospodarczych i kredytowych ustalonych przez Państwo kredytów na drogi pod względem kolejności na jednym z pierwszych miejsc.

Sprawa odrębnego samorządu rolniczego.

Przewodniczący p. Zdanowski zakomunikował Radzie, że p. Dziewanowski, który miał zreferować sprawę izb rolniczych, zachorował, wskutek czego nie mógł stawić się na posiedzenie Rady, nadesłał jednak referat swój na piśmie i ten zostanie odczytany. Projektu rozporządzenia o izbach rolniczych — zaznaczył w dalszym ciągu p. Zdanowski — Rada w drodze oficjalnej nie otrzymała, wskutek czego zarówno referat, jak tezy i wnioski dotyczyć mogą jedynie ogólnych zagadnień, związanych z ewentualnym wprowadzeniem samorządu rolniczego na tych terenach Państwa, gdzie tego samorządu dotąd nie było. Samorząd musi interesować się izbami rolniczymi, bowiem stworzą one dlań nową sytuację, zwłaszcza na obszarze b. zaboru rosyjskiego, gdzie samorząd znaczne środki poświęcał akcji popierania rolnictwa.

Następnie p. J. Bek odczytał referat p. K. Dziewanowskiego p. t. „O izbach rolniczych” *), zakończony tezami do uchwalenia:

W dyskusji, jaką następnie Rada przeprowadziła, zaproponowano zmiany i uzupełnienia niektórych tez.

P. Zdanowski zakomunikował, że Zarząd Rady uważa za potrzebne włączenie do tez następujących postulatów: 1) o rozgraniczeniu zakresu obowiązkowego działania izb rolniczych i samorządu terytorjalnego i w związku z tem o nowelizacji tych ustaw, które wkładają na samorząd obowiązki w zakresie popierania rolnictwa, 2) o ścisłym rozgraniczeniu źródeł finansowych izb i samorządu terytorjalnego, 3) o oparciu składu izb na wyborach przez sejmiki i organizacje rolnicze, oraz na częściowych nominacjach przez Ministra Rolnictwa, 4) o wykonywaniu przez izby rolnicze swych zadań w zasadzie przy pomocy samorządu terytorjalnego i organizacji rolniczych dobrowolnych.

P. Sobczyk zaproponował uchwalenie postulatu o potrzebie uwarunkowania biernego prawa wyborczego do izb cenzusem w postaci ukończenia szkoły rolniczej, lub prowadzenia wzorowo gospodarstwa, lub 5-cio letniej pracy w organizacjach społeczno - rolniczych.

P. Dalbor wniósł o szersze sprecyzowanie obowiązków izb w dziedzinie hodowli. P. W. Gajewski, popierając postulaty, wypowiedziane przez p. Zdanowskiego, podkreślił ich znaczenie przede wszystkim praktyczne, bowiem przedstawicielom samorządu głównie chodzi o to, by nowo powoływana instytucja publiczna weszła w życie możliwie harmonijnie dostosowana do ogółu warunków.

Rada w końcu uchwaliła jednogłośnie następujące wnioski w sprawie izb rolniczych:

1. Wskazaniem jest stopniowe wprowadzanie samorządu rolnego na całym terenie Państwa Polskiego po uprzednim zasięgnięciu opinii samorządu terytorjalnego i zrzeszeń rolniczych danego okręgu, w szczególności co do wielkości terenu działania izb oraz dostosowania tego terenu do okręgów gospodarczych.

*) Referat ten będzie zamieszczony na łamach „Samorządu” oddzielnie.

2. Izby Rolnicze poza obroną ogólnych interesów rolnictwa winny się zająć załatwianiem tych potrzeb rolnictwa, które wymagają systematycznej i jednolitej działalności, oraz znacznych środków finansowych i doboru ludzi fachowych, a więc szkolnictwem rolniczym i oświatą rolniczą, doświadczalnictwem, meljoracjami, racjonalną hodowlą zwierząt i roślin, łącznie z uznawaniem rozplodników i nasion, wreszcie kontrolą fachową nad instytucjami rolniczymi, prowadzoną przez te organizacje publiczne i prywatne.

3. Zakres obowiązkowego działania izb rolniczych i samorządu terytorjalnego winien być ściśle rozgraniczony, przyczem winny ulec stosownej nowelizacji ustawy, nakładającej obowiązki na samorząd terytorjalny w zakresie popierania rolnictwa, jak ustawa o szkołach rolniczych, o nadzorze nad buhajami, o popieraniu przedsiębiorstw meljoracyjnych i t. p.

4. Wykonywanie swych zadań izby rolniczej winny w zasadzie przeprowadzać przy pomocy samorządu terytorjalnego i dobrowolnych organizacji rolniczych.

5. Opodatkowanie na rzecz samorządu rolniczego winno być umiarkowane i równomierne, przyczem źródła dochodowe samorządu rolniczego winny być ściśle wyodrębnione.

6. Skład organów uchwalających izb rolniczych winien być oparty na wyborach przez sejmiki powiatowe i organizacje rolnicze dobrowolne, oraz na nominacjach przez Ministra Rolnictwa.

7. Bierne prawo wyborcze do organów uchwalających izb rolniczych winno przysługiwać rolnikom, którzy: albo prowadzą wzorowo swe gospodarstwa, albo ukończyli szkołę rolniczą, albo też mają za sobą co najmniej 5 letnią pracę w społecznych organizacjach rolniczych.

Kredyt komunalny.

Referat o kredycie komunalnym wygłosił p. J. Zdąnowski *).

Po wysłuchaniu referatu oraz po krótkiej dyskusji, Rada jednogłośnie przyjęła następujące wnioski w sprawie kredytu komunalnego, przedstawione przez referenta:

1. Zadania w zakresie kredytu komunalnego w Państwie są tak wielkie, że niema pola do monopolizowania go w jakiegokolwiek instytucji. Brak kapitałów wewnętrznych jest tak znaczny, że istnienie kilku kanałów dopływowych kredytu jest celowe.

Organizacja zbierania kapitałów wewnętrznych jest tak niedostateczna, że współdziałanie czynnika społecznego i samorządowego winien mieć wielkie znaczenie.

2. W zakresie działania i w interesie samorządów leży posiadanie własnych instytucji kredytowych. Wskazana jest przytem pewna rejonowość w organizacji tych instytucji, których winno powstać trzy — cztery w Państwie.

3. Wskazane jest zalecić powiatom tworzenie kas oszczędności. Za wyjątkiem w większych miastach nie jest wskazane tworzenie odrębnych kas dla powiatów, a odrębnych dla miast. Narazie poza miastami powiatowymi nie należałoby tworzyć nowych kas, a raczej filje i zbiornice kas powiatowych.

4. Bliskie współdziałanie samorządu z kasami oszczędności należy utrzymać w szczególności w reprezentacji zamierzonych związków kas oszczędności.

5. Wskazane jest uprawnienie związków kas oszczędności do tworzenia związków żyrowych i powierzenie tych czynności bankom kredytu komunalnego, mogącym działać czy to jako instytucje prawno - publiczne, czy jako stowarzyszenia akcyjne. Związki żyrowe, czy Banki komunalne powinny wejść następnie w bliskie współdziałanie.

6. Organizacja kredytu komunalnego winna być nietylko pod nadzorem ale i pod opieką Państwa, które przez swe instytucje może wybitnie z nimi współdziałać.

Nadto Rada przyjęła dodatkowo następujące wnioski p. J. Beka:

1) Należy zwrócić usilną uwagę na sprawę propagandy i organizowania oszczędności,

2) W działalności kredytowej komunalne kasy winny kierować się polityką, uwzględniającą najpilniejsze potrzeby gospodarcze miejscowe; w udzielaniu zaś drobnego kredytu indywidualnego — o ile możliwości korzystać z pośrednictwa kas Stefczyka i gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych.

Wolne wnioski.

W wolnych wnioskach p. Czekanowski poruszył sprawę zakładania przez powiatowe związki komunalne nowych szkół rolniczych. Zdaniem sfer kompetentnych należy przeciwstawić się prądowi, zmierzającemu ku szybkiemu zakładaniu nowych szkół rolniczych, bowiem daje się uczuwać brak nauczycieli do tych szkół, oraz brak uczniów. Obok tego należałoby zastanowić się nad sposobami polepszenia stanu szkół rolniczych już istniejących, nie mają bowiem one w wielu wypadkach dostatecznej ilości uczniów, zaś wogóle zbyt mała liczba wychowanków tych szkół wraca na rolę do własnych gospodarstw.

Rada po krótkiej dyskusji przekazała sprawę, poruszoną przez p. Czekanowskiego, Zarządowi do opracowania w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa.

Na tem dwudniowe debaty Rady Zjazdów zostały wyczerpane.

*) Referat ten będzie zamieszczony na łamach „Samorządu” oddzielnie.

Z życia samorządu

Z POBYTU P. WOJEWODY BIAŁOSTOCKIEGO NA TERENIE POWIATU OSTROWSKIEGO.

W dniu 14 lutego 1928 roku wizytował powiat Ostrowski p. Wojewoda Białostocki Kirst w towarzystwie p. D-ra Witteka, Wojewódzkiego Inspektora Starostw.

Przy wjeździe do miasta został Pan Wojewoda powitany przez zarząd miasta, gminę żydowską i cechy. Przed bramą powitalną ustawiły się z orkiestrą oddziały przysposobienia wojskowego, policji i straży ogniowej, które oddały P. Wojewodzie należne honory.

Po przyjeździe do gmachu Starostwa nastąpiła prezentacja urzędników państwowych, samorządowych, naczelników urzędów państwowych oraz przedstawicieli organizacji i zrzeszeń społecznych.

Na specjalnym posłuchaniu zostali przyjęci przedstawiciele gmin i członków Wydziału Powiatowego, z którymi p. Wojewoda odbył dłuższą konferencję, przyjmując z ich rąk postulaty gospodarcze i prywatne petycje.

Z kolei P. Wojewoda zwiedził szpital, łaźnię, stację kopalacyjną (urządzenia sejmikowe) ratusz, elektrownię, (urządzenia miasta) i ze specjalnym zainteresowaniem oglądał nowowzniesiony gmach sejmikowego gimnazjum koedukacyjnego, o upaństwowienie którego usilnie poczynił starania p. Starosta Zarzycki. P. Wojewoda wysłuchał historii powstania szkoły i od siebie przyrzekł poprzeć starania o upaństwowienie. Przychylnie stanowisko P. Wojewody w tej sprawie pozwoli wreszcie Sejmikowi uczynić w swojej polityce gospodarczej, w interesie dobra społecznego, nawrót na właściwą drogę zadań i celów samorządu — nawrót na drogę zainteresowania i tem większego zainteresowania się szkolnictwem powszechnym i zawodowym.

Te to właśnie pobudki skłaniają p. Starostę Zarzyckiego wespół z Sejmikiem do nadludzkiego wysiłku, aby ostatecznie gmach wykończyć, bowiem widzi w tem wysiłku rychłe zdjęcie z bark społeczeństwa ciężaru utrzymania szkoły i skierowania swego zainteresowania na inne, niemniej pilne zagadnienia oświatowe.

Na pamiątkę pobytu wręczono Panu Wojewodzie 2 albumy ilustrujące działalność Sejmiku Ostrowskiego i Spółdzielni „Rolnik Ostrowski”.

POŚWIĘCENIE NOWOWYBUDOWANEGO SZPITALA POWIATOWEGO W SIERPCU.

W dniu 4-go lutego odbyło się poświęcenie nowozbudowanego szpitala sejmikowego w Sierpcu. Uroczystość zaszczycili obecnością Wojewoda Warszawski p. Twardo, J. Eks. Biskup Płocki, przedstawiciel Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia, Dr. Przywieczerski i Dr. Łazarowicz Naczelnik Wydziału.

Budowę rozpoczęto 1 lipca 1926 r. Szpital może pomieścić 60 chorych. Koszty budowy wynoszą 300 tysięcy złotych.

Z SEJMIKU AUGUSTOWSKIEGO.

W dniu 14 lutego r. b. o godzinie 12-ej odbędzie się w Augustowie posiedzenie Sejmiku Powiatowego w celu uchwalenia preliminarza budżetowego na rok 1928/29.

Wyjątkowy wysiłek czyni samorząd powiatowy w kierunku gruntownej renowacji dróg bitych. Zamierzona jest również budowa 8 klm. drogi bitej Augustów — Sztabin.

Z powodu zwiększenia się wydatków administracyjnych oraz wzrostu cen na artykuły pierwszej potrzeby ogólna suma budżetu znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem ubiegłym, samorząd powiatowy więc będzie miał duże trudności z pokryciem wydatków budżetowych 1928 roku, bowiem źródła dochodowe, zakreślone ustawą z dn. 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, wyzyskane w roku ub. w maksymalnych

wymiarach, w przyszłym okresie budżetowym nie dadzą się zwiększyć pomimo znacznego poprawienia się sytuacji ekonomicznej powiatu.

ZALOŻENIE POWIATOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W POW. TURCZAŃSKIM.

Na posiedzeniu Rady przybocznej Tymczasowego Zarządu powiatowego w Turce n/Str. (Małopolska) z dnia 20 grudnia 1927 — uchwalono powołać do życia komunalną kasę oszczędności dla powiatu turczańskiego.

T. Zarząd powiatowy przyjął odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania Kasy oraz przyznał mającej powstać Kasie oszczędności z funduszków powiatowych jako kapitał zakładowy 10.000 zł. tytułem bezwrotnej dotacji oraz zasiłek zwrotny również w kwocie 10.000 zł.

Kasa zostanie uruchomiona w dniach najbliższych, ku ogromnemu zadowoleniu ludności całego powiatu.

PLANY GOSPODARCZE WYDZIAŁU SEJMIKU OSTROŁĘCKIEGO.

Wydział Powiatowy Sejmiku Ostrołęckiego na posiedzeniu w dniu 14.II r. b. uchwalił:

1) przeznaczyć na dalszą regulację rzek w powiecie w roku 1928/29 przeszło 41.000 zł. Dotychczas przekopano rzekę S.kwę na przestrzeni 33,6 klm. w roku 1927. W tym roku będzie regulowaną druga rzeka.

2) Na poparcie przemysłu ludowego i jego rozwój w powiecie uchwalono kredyt 12.044 zł. t. j. na popieranie tkactwa, guzikarstwa, koszykarstwa, lnianstwa i t. p. We wsi Kadzidło na puszczy Kurpiowskiej, wyrabiano dawniej guziki z masy perłowej. Przemysł ten w czasie wojny upadł. Obecnie Wydział Pow. czyni starania, aby go z powrotem rozwinąć, dając tym sposobem możliwość zarobkowania ubogiej ludności kurpiowskiej. Wydział Pow. utrzymuje własnego instruktora tkactwa ludowego i dopomaga do rozwoju spółdzielni tkackich na Kurpiach. Dawniej wyrabiali tu piękne koronki o motywach ludowych. Królowa angielska Aleksandra nosiła polskie koronki, za które dobrze płacono. Koronki polskie miały zbyt za granicą, jest to również ważna gałąź przemysłu ludowego, którą rozwinie Wydział Pow. w Ostrołęce. Pozatem powiat będzie zbadany przez specjalistów pod względem stanu przemysłu ludowego, ażeby tem łatwiej zorientować się, gdzie najbardziej pomoc samorządowa jest potrzebną i w jakim kierunku przemysł ludowy rozwijać, zachowując charakter i motywy ludowe lokalne.

3) Przeznaczyć na budowę dróg nowych w powiecie 385.769 zł. i na konserwację 204.345 zł. w tem na drogi gminne 28.000 zł. Razem na drogi wstawiono kredyt 590.114 zł., co stanowi przeszło ćwierć budżetu powiatowego, który razem z projektowanymi inwestycjami wyniesie w roku 1928/29 przeszło 2 miliony złotych.

4) Postanowiono rozbudować schronisko dla dzieci, ażeby pomieścić można dzieci z kilku powiatów. Sieroty te otrzymałyby odpowiednio wykształcenie szkolne i następnie uczoneby je rzemiosł w miejscowej szkole rzemieślniczo - przemysłowej, która rozwija się bardzo pomyślnie, dzięki pomocy Sejmiku Ostrołęckiego i Rządu.

5) Pobudować leźnicę dla zwierząt domowych.

6) Pobudować studnie artezyjskie w osadach Myszyniec i Goworowo.

7) Rozbudować szpital powiatowy.

8) Pobudować dom własny, w którym miałyby pomieszczenia: Biuro Wydziału Pow., Starostwo, Powiatowa Kasa Oszczędności, Zarząd Drogowy i inne urzędy.

9) Postanowiono założyć nową szkółkę drzewek owocowych i ozdobnych dla obsadzenia dróg, osad i t. d.

10) Przeznaczono szereg zapomóg dla różnych instytucji jak np.: Szkole Rzemiosł 20.000 zł. — Uniwersytetowi Ludowemu 1.500 zł. — Komitet. Przysposobienia Wojskowego, Kursom Nauczycielskim, Bursom, po kilka tysięcy złotych.

K o m u n i k a t y

KURS UZUPEŁNIAJĄCY DLA LEKARZY p. t. „JAGLICA I WALKA SPOŁECZNA Z JAGLICĄ”.

Z inicjatywy Departamentu V Zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Państwowa Szkoła Higieny organizuje dziesięciodniowy kurs uzupełniający dla lekarzy, obejmujący zarys lekarsko - społeczny współczesnej wiedzy o jaglicy i jej zwalczaniu, a przeznaczony dla lekarzy państwowej i samorządowej służby zdrowia, dla lekarzy pracujących w szkołach, w ambulatoriach ocznych, w szpitalach i zakładach jagliczych oraz w przychodniach przeciwjagliczych.

Na program kursu złożą się wykłady teoretyczne z zakresu etiologii, dagnostyki różniczkowej, epidemiologii i zwalczania jaglicy oraz demonstracje i ćwiczenia praktyczne w technice badania, rozpoznawaniu, leczeniu ambulatoryjnym i szpitalnym jaglicy i nieżyłtów spojówek.

Kurs trwać będzie od dnia 22-go marca b. r. do dn. 31 marca włącznie.

Demonstracje i ćwiczenia praktyczne odbywać się będą w Klinice Okulistycznej U. W., w Instytucie Oftalmicznym oraz w przychodni przeciwjagliczej Ośrodka Zdrowia w Mokotowie. Opłata wynosi: za wykłady teoretyczne zlp. 10, za ćwiczenia praktyczne zlp. 15.

Departament V Zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, pragnąc ułatwić pewnej liczbie lekarzy

przyjęcie na kurs, wyznaczył dla 10-ciu lekarzy zasiłki (zwrot kosztów podróży, zwolnienie od taksy i djety VIII st. sł. funkcjonariuszy państwowych). Podania o zasiłek składać należy pisemnie pocztą lub osobiście w Państwowej Szkole Higieny do dnia 15 marca b. r.

Przy podaniach dołączyć należy:

1. krótkie curriculum vitae z podaniem dotychczasowej działalności,

2. zaświadczenie instytucji, delegującej kandydata.

O przyznaniu stypendjum kandydaci zostaną powiadomieni przed 21 marca b. r.

Wszelkich wyjaśnień udziela i przyjmuje zapisy na kurs Sekretariat Państwowej Szkoły Higieny (Chocimska 24), tel. 104-81 codziennie od godz. 9 — 3 pp.

KURS Z DZIEDZINY UPRAWY I EKSPLOATACJI TORFOWISK.

Sekcja Torfowa przy Wydziale Doświadczalno-Naukowym C. T. R. organizuje praktyczny kurs z dziedziny uprawy i eksploatacji torfowisk.

Wykłady, wygłoszone przez najwybitniejszych specjalistów, odbędą się dn. 1, 2 i 3 marca b. r.

Opłata za całkowity kurs wynosić będzie 20 zł., za poszczególną zaś godzinę wykładu — 2 zł.

Zgłoszenia przyjmuje do dn. 25 lutego b. r. Wydział D. N. (Kopernika 30).

G M I N A W I E J S K A I M I E J S K A

Wydatki i dochody gmin wiejskich w województwach wschodnich

II.

Zapoznawszy się pokrótce z wydatkami, przejdziemy do scharakteryzowania dochodów, które w liczbach bezwzględnych przedstawiają się następująco: (p. tabl. Nr. 4).

Dochody rzeczywiste w ogólnej sumie wzrosły z 3.685.865 zł. w r. 1925 na 4.221.738 zł. w r. 1926. Z pośród dochodów zwyczajnych najsilniej wzrosły wpływy z wykupna usług i robót, jednak w liczbach względnych wpływy z tego źródła nie mają większego znaczenia w budżetach gmin. Nie mają również większego znaczenia w ustosunkowaniu się dochodów rzeczywistych wpływy z przedsiębiorstw (zyski) mimo, że w r. 1926 w stosunku do r. 1925 wzrosły dwukrotnie, t. j. z 7.127 zł. na 14.892 zł.

Podatki bezpośrednie, które w przeważającej części składają się z dodatków do państwowych podatków, wzrosły silniej niż ogólne zwiększenie się dochodów rzeczywistych.

Silniej niż podatki bezpośrednie w 1926 r. zwiększyły się wpływy z dodatków do państwowych podatków pośrednich, o ile w roku 1925 stanowiły 180.132 zł., to w roku 1926 — 322.550 zł., wzrosły więc prawie dwukrotnie. Pozostałe dochody zwyczajne zwiększyły się nieco słabiej niż przeciętny wzrost dochodów, niektóre nawet wykazują pewne zmniejszenie, jak np. wpływy ze specjalnych składek, co do pewnego stopnia jest niewytłomaczone.

W dochodach nadzwyczajnych zapomogi wzrosły z 55.360 zł. w r. 1925 na 67.908 zł. w r. 1926, natomiast wpływy z pożyczek zmniejszyły się z 98.188 zł. na 76.178 zł. w r. 1926.

Wzrost dochodów zaległych nie przekracza przeciętnego zwiększenia się wpływów rzeczywistych.

Dla scharakteryzowania znaczenia poszczególnych źródeł dochodów, oraz ustalenia ich kolejności w budżetach gmin służą liczby następujące: (p. tabl. Nr. 5).

Tablica Nr. 4.

* Dochody gmin wiejskich

Złote

1926 r.

Wyszczególnienie	W o o j e w ó d z t w a										W o l y Ń		
	W i l n o		N o w o g r ó d e k		P o l e s i e		K o s z e w		L u b o m ł		Z d o l b u n ó w		
	Brasław	Wilejka	Włocłoki	Lida	Nowogródek	Stolpce	Brześć n/B.	Kamień-Koszyr.	Koszew	Lubomł	Luck	Zdobnow	
Ogółem 12 powiatów rok 1925	9 608 996	13 060 049	1 044 960	687 927	1 507 655	1 916 449	1 556 318	855 499	1 368 106	401 522	515 715	2 075 115	1 116 155
Ogółem 12 powiatów rok 1926	3 685 865	4 221 738	438 280	537 371	437 864	640 030	350 403	295 281	426 139	139 879	182 041	622 879	215 644
A. Dochody rzeczywiste	2 784 372	3 187 869	329 010	273 752	290 122	464 104	330 892	235 882	286 270	97 898	122 109	499 536	189 426
Podatki bezpośrednie	571 231	912 513	73 638	61 602	101 284	128 807	82 428	40 085	61 659	22 830	25 732	183 683	96 354
a) podatki do państwowych	517 312	859 656	66 712	58 727	97 150	121 968	78 062	37 022	59 040	21 499	23 609	177 959	92 946
b) w tem do podatku gruntowego	427 959	706 744	52 354	40 094	76 889	88 720	66 806	32 119	57 009	15 051	23 284	160 691	73 585
Podatki pośrednie	53 919	52 857	6 926	2 875	4 134	6 839	4 366	3 063	2 619	1 331	2 123	5 724	3 408
a) samoistne	180 132	322 550	19 127	8 841	53 779	61 080	35 050	18 808	19 998	11 496	11 524	49 271	23 934
b) dodatki do opłat państwowych	216 777	262 734	17 147	10 108	17 347	27 731	23 629	10 793	19 327	4 298	18 495	79 599	32 720
Specjalne składki	1 475 401	1 538 000	126 901	131 551	38 196	180 729	157 071	119 071	162 180	37 104	58 241	103 394	21 791
w tem na pokrycie deficytu	1 309 130	963 092	113 212	93 395	32 342	174 517	104 314	80 389	162 180	26 107	49 150	103 188	20 732
Zwroty kosztów przez związki	1 264	13 757	—	363	—	—	—	362	8	—	—	12 878	40
prawno-publiczne	—	4 280	17	—	209	—	1 227	—	138	5	1 334	1 350	—
Zwroty kosztów za korzystanie	179 641	231 950	39 927	20 925	54 101	42 734	8 535	22 662	3 856	14 441	1 625	10 134	11 006
z zakł i urzędz. gminnych	16 846	40 143	21 633	988	4 313	3 423	2 736	1 450	548	2 868	20	1 116	180
Dochód z majątku gminnego	7 127	14 892	1 727	—	—	—	—	3 299	—	393	—	9 473	—
Z przedsiębiorstw	45 194	40 249	5 625	21 524	6 000	1 280	—	4 348	—	—	—	272	—
Subwencje i zasiłki	90 759	191 421	23 268	17 830	14 893	18 320	20 216	15 000	18 556	4 433	5 138	48 364	3 401
Różne	157 560	179 291	21 364	6 244	98 524	13 603	5 600	15 622	5 016	2 712	1 000	5 192	2
b) Dochody nadzwyczajne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podatki inwestycyjne i specjalne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
składki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zapomogi	55 360	67 908	4 510	2 963	54 274	—	—	1 500	—	2 000	—	2 659	—
Posyczki	98 188	76 178	13 957	1 809	33 098	3 241	500	14 122	5 016	—	2 135	1 300	—
Inne	4 012	35 205	2 897	1 472	11 152	10 362	—	—	—	—	7 377	1 233	—
c) Dochody zaległe	743 933	884 578	87 906	57 375	49 218	162 323	19 011	43 777	134 853	39 299	66 029	118 151	26 216
B) Sumy obrotowe	5 918 581	8 834 163	606 680	360 556	1 069 791	1 276 399	805 915	560 218	941 967	257 515	333 674	1 452 236	900 511
C) Niedobór	4 550	4 148	—	—	—	20	—	—	—	4 128	—	—	—
Ogółem danin publ. na 1 mieszk. zł.	1,98	2,16	1,90	2,14	1,32	1,94	2,99	2,86	3,17	1,88	2,15	2,36	2,20
w tem: dodatki do państw. podat.	0,42	0,70	0,53	0,59	0,61	0,59	0,78	0,56	0,71	0,53	0,45	0,98	1,17
dodatki do państwowych po-	0,15	0,26	0,15	0,09	0,34	0,30	0,35	0,28	0,24	0,29	0,22	0,27	0,30
datków pośrednich zł.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

a) Niedobór do pokrycia obliczono przez odjęcie od sumy wydatków rzeczywistych i obrotowych, sumy dochodów rzeczywistych i obrotowych; nie jest więc do deficytu, lecz niekompletność rachunkowa.

Tablica Nr. 5.

Główne dochody w % dochodów rzeczywistych.

Województwa Powiaty	Dochody zwyczajne												
	Ogółem	Podatki bezpośrednie				Dodat. do państwowych podatk. pośredn.	Opłaty	Specjalne składki			Dochód z majątku gminnego	Dochody nadzwyczajne	Dochody zaległe
		Razem	Dodatek do państw. podat. bezpośr.	Samolstne	Razem			W tem na pokrycie deficytu	Zwroty kosztów za korzystanie z urządzeń i zakładów gminnych				
Ogółem 1925	75,5	15,5	14,0	1,5	4,9	5,9	40,0	35,5	4,9	0,4	4,3	20,2	
1926	75,5	21,6	20,3	1,3	7,6	6,2	27,3	22,8	5,5	1,0	4,3	20,2	
Woj. Wileńskie													
Brasław	75,1	16,8	15,2	1,6	4,4	3,9	29,0	25,8	9,1	4,9	4,9	20,0	
Wilejka	81,1	18,2	17,4	0,8	2,6	3,0	39,0	27,7	6,2	0,3	1,9	17,0	
Wilno-Troki	66,3	23,1	22,2	0,9	12,3	4,0	8,7	7,4	12,4	1,0	22,5	11,2	
Woj. nowogródzkie													
Lida	72,5	20,1	19,1	1,0	9,5	4,3	28,2	27,3	6,7	0,5	2,1	25,4	
Nowogródek	94,4	23,5	22,3	1,2	10,0	6,7	44,8	29,7	2,4	0,8	0,1	5,5	
Stołpce	79,9	13,5	12,5	1,0	6,4	3,7	40,3	27,3	7,7	0,5	5,3	14,8	
Woj. poleskie													
Brześć n/Bugiem	67,2	14,5	13,9	0,6	4,7	4,5	38,1	38,1	0,9	0,1	1,2	31,6	
Kamień Koszyrski	70,0	16,3	15,4	0,9	8,2	3,1	26,5	18,7	10,3	2,1	1,9	28,1	
Kossów	50,7	25,3	18,4	6,9	7,1	1,1	12,6	2,5	1,5	0,6	0,7	48,6	
Woj. wołyńskie													
Luboml	67,1	14,2	13,0	1,2	6,3	10,2	32,0	27,0	0,9	0,0	5,2	27,7	
Łuck	80,2	29,5	28,6	0,9	7,9	12,8	16,6	16,5	1,6	0,2	0,8	19,0	
Zdolbunów	87,8	44,7	43,1	1,6	11,1	15,2	10,1	9,6	5,1	0,0	0,0	12,2	

Najpoważniejszym źródłem dochodów są specjalne składki, wynoszące w ogólnej sumie dwunastu powiatów 27,3%; najmniej 8,7% (pow. Wilno - Troki), najwięcej 44,8% (pow. Nowogródek).

Drugie miejsce zajmują podatki bezpośrednie, które w sumie ogólnej stanowią 21,6% ogółu wpływów rzeczywistych z dość znacznym wahaniem się w poszczególnych powiatach od 13,5% (w gminach pow. stołpeckiego) do 44,7% (w gminach powiatu zdolbunowskiego).

Dodatki do państwowych podatków pośrednich mają znaczenie mniejsze i zajmują trzecie miejsce, wynosząc w sumie ogólnej 7,6%.

Dalsze miejsce zajmują wpływy z opłat (6,2%), zwroty kosztów za korzystanie z urządzeń gminnych (5,5%) i dochody z majątku gminnego (1,0%).

Dochody zaległe stanowią 1/5 (20,2%) ogółu wpływów rzeczywistych, mają więc w budżetach gmin bardzo duże znaczenie.

Biorąc pod uwagę, że dochody zaległe w przeważającej części składają się z wpływów podatkowych oraz, że specjalne składki co do swego charakteru zbliżone są do podatków bezpośrednich, możemy powiedzieć, iż gminy wiejskie województw wschodnich gospodarkę swą opierają prawie wyłącznie na wpływach podatkowych, które w sumie dla dwunastu powiatów stanowią 82,9% dochodów rzeczywistych.

Przeciętne obciążenie 1 mieszkańca daninami gminnymi wszelkiego rodzaju (do których zaliczamy podatki bezpośrednie, pośrednie, specjalne składki, opłaty i dochód z wykupna posług i robót) wzrosło z 1,98 złotego w r. 1925 na 2,16 złotego w r. 1926. Największe obciążenie 1 mieszkańca daninami komunalnymi mają gminy powiatu brzeskiego 3,17 złotego, najniższe — gminy powiatu wileńsko-trockiego 1,32 zł.

St. Stęplewski.

Z GMIN

AKT POŚWIĘCENIA ELEKTROWNI MIEJSKIEJ M. PIASECZNA.

W dniu 6 lutego 1928 r. odbyło się poświęcenie przebudowanej elektrowni miejskiej m. Piaseczna, no-

wowubudowanego motoru „Diesla“ firmy „Ursus“, oraz 2 generatorów firmy „Brown Boveri“.

Uroczystość poświęcenia zaszczylił swoją obecnością starosta warszawski, p. Wacław Gajewski, wraz z inspektorem samorządowym województwa warszaw-

Józef Herb, burmistrz m. Piaseczna.

skiego p. Ludwikiem Gierlickim, oraz inspektorem samorządowym pow. warszawskiego p. Franciszkiem Szymańskim. Obecna była Rada Miejska i Magistrat in corpore, ponadto zaproszeni goście w osobach: ks. prałata Wincentego Balula, miejscowego lekarza D-ra Antoniego Jaszczolta i wielu innych.

Pierwsze okolicznościowe przemówienie wygłosił miejscowy proboszcz ks. kanonik Antoni Kukalski. Następnie przemawiali starosta p. Wacław Gajewski i burmistrz m. Piaseczna p. Józef Herb.

Starosta p. Gajewski w dłuższym przemówieniu i w bardzo doniosłych słowach przedstawił działalność samorządu, podkreślając pozytywną pracę przy chęciach i wysiłkach ludzi, którzy do pracy samorządowej zostali przez naród powołani.

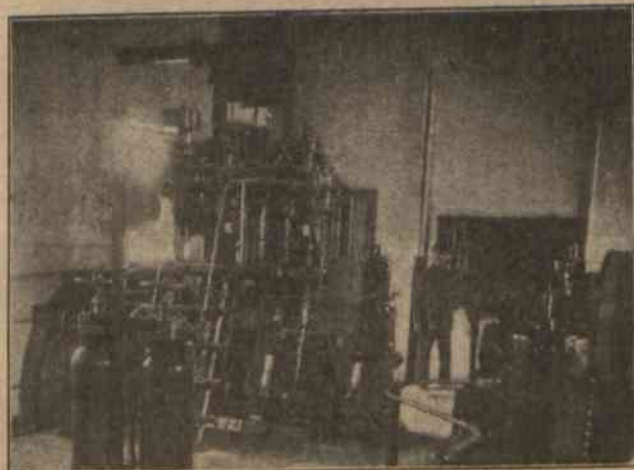
Burmistrz m. Piaseczna, p. Józef Herb, wygłosił

przemówienie o przebudowie elektrowni i wybudowaniu nowego motoru, poczem ks. kanonik Kukalski dokonał aktu poświęcenia, wreszcie po poświęceniu starosta p. Gajewski własnoręcznie uruchomił motor.

Po uroczystości odbyło się zebranie w sali Rady Miejskiej, na którym przemawiał burmistrz p. Herb, nadmieniając, że Rząd przekazał część uprawnień swych na samorządy, które powinny starać się, aby nadane im prawa były należycie poszanowane i wykorzystane, oraz by nie zawiodły nadziei Rządu, w szczególności zaś nad odbudową naszych miast ku chwale Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Po przemówieniu burmistrza zabrał głos p. Starosta, charakteryzując ogólny stan gospodarki miejskiej, przy czym podkreślił, że jest zwolennikiem jaknajszerszego samorządu, życzył Radzie Miejskiej i Magistratowi, aby w niedalekiej przyszłości mogły się odbywać akty poświęcenia wielu innych gmachów miejskich na terenie m. Piaseczna, które jak do tej pory są zaniedbane, mimo, że mają wszelkie dane do rozwoju.

Na tem uroczystość została zakończona.

Motor „Diesla“ firmy Ursus w nowoprzebudowanej elektrowni miejskiej w Piasecznie.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 23.II. 1928).

1 dol. St. Zjedn. — 8,88 — 8,92 zł.

100 frank. szwajc. = 172,11 — 171,25 zł.

1 funt szterl. = 43,38 — 43,60 zł.

100 frank. franc. = 34,98 — 35,16 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 23. II. 1928 r.: Warszawa:

Zyto kongresowe 39,25 — 39,5 zł.

Pszenica pom. 53 zł.

Jęczmień brow. 41,5 — 41,75 zł.

Owies 39 — 38 zł.

NABIAŁ.

W dn. 14. II. 1928 r.: Warszawa:

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,38 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 7,4 zł. mleczarskie deserowe II gat. 6,4 zł.; mleczarskie solone 6 zł. osetkowe 5,4 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja za skrzynię (24 kopy) 320 — 330 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Jeden z pomocników pisarzy gminnych zapytuje:

1) czy pomocnikowi pisarza gm. przysługuje prawo powrotu na to stanowisko po odbyciu obowiązkowej służby wojskowej, w danym zaś razie — jakie kroki należy poczynić dla zapewnienia sobie powrotu na to stanowisko i jaki charakter powinno mieć zwolnienie dotychczasowego pomocnika i przyjęcie nowego na czas pełnienia służby wojskowej przez dotychczasowego.

2) czy jednorazowy zasiłek, płatny w dwu ratach, może być wypłacony w całości pracownikowi w terminie płatności pierwszej raty z uwagi na to, iż odchodzi on do wojska.

3) czy z tegoż powodu może mu być wypłacona należność, z tytułu 4½%-owych potrąceń z pensji za I-sze półrocze r. 1926, gdy gmina nie wypłaca tych należności pracownikom dotychczas z powodu braku decyzji władzy nadzorczej.

Odpowiedź: 1) Prawo powrotu na zajmowane stanowisko przysługuje pracownikowi na podstawie ustawy z dn. 15 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 62, poz. 403). Należy dla pewności z powołaniem się na ten przepis — złożyć pisemne oświadczenie w gminie, iż Pan nie rezygnuje z posady i zastrzega sobie prawo powrotu na nią po odbyciu służby wojskowej. Nowy pomocnik powinien być przyjęty w charakterze pracownika czasowego — aż do czasu Pańskiego powrotu z wojska.

2) Do wypłacenia całego zasiłku w terminie płatności pierwszej jego raty zmusić gminy nie można, o ile oczywiście zasiłek ten oparty będzie na odnośnych przepisach o zasiłku dla funkcjonariuszów państwowych.

3) Do wypłacenia 4½ — 6%-owych potrąceń z poborów pracowników samorządowych dokonywanych niesłusznie w I półroczu r. 1926, nie trzeba żadnego zatwierdzenia wzgl. decyzji władzy nadzorczej, bo zwrot tych potrąceń zarządziło Mstwo Spraw Wewn. okólnikiem z dn. 10.V.1927 r. Nr. III S. S. 2450/27, spowodowane do tego zresztą wyrokiem N. T. A.

2. *Pytanie:* Urząd gm. Żytno zapytuje:

1) jak postąpić w wypadku, gdy obywatel Rzeczypospolitej Pol., zapisany do ksiąg stałej ludności w gminie, ożenił się zagranicą Państwa Polskiego z obywatelką polską i nie posiada metryki ślubu;

2) jak postąpić, gdy tenże obywatel ożenił się zagranicą Państwa Polskiego z obywatelką obcego państwa i a) posiada metrykę ślubu, b) nie posiada metryki ślubu;

3) jak postąpić, gdy ożenił się z obywatelką naszego lub obcego państwa, nie posiada metryki ślubu i nie zna dokładnie miejsca, gdzie brał ślub;

4) jak postąpić w powyższych trzech przypadkach, gdy obywatelka polska wyszła za mąż za cudzoziemca.

Odpowiedź: Wedle ustawy o obywatelstwie Państwa Polskiego z dn. 20.I.1920 r. cudzoziemka, wycho-

dząc zamąż za obywatela polskiego, zyskuje polskie obywatelstwo. Jeżeli w myśl ustawodawstwa, obowiązującego w jej kraju, nie traci ona przez to dotychczasowego swego obywatelstwa i chce to obywatelstwo w stosunku do władz polskich nadal zatrzymać, to po ślubie musi złożyć stosowne oświadczenie, wskutek którego traci nabyte przez małżeństwo obywatelstwo polskie. Obywatelka polska, wychodząc zamąż za obywatela obcego kraju, traci obywatelstwo polskie, o ile przez zamążpójście zyskuje obywatelstwo męża.

Co do sprawy braku metryki ślubu, zawartego poza granicami Państwa Polskiego, oraz różnych modyfikacji tego stanu rzeczy, opisanych w pytaniu, niema oczywiście innej rady, jak postarać się o wydobycie metryki (ewent. w drodze przez konsulat). Jeżeli ktoś zapomniał gdzie ślub brał i pamięć w tym względzie zawodzi zarówno męża, jak i żonę, to nie zostaje takiemu małżeństwu nic innego, jak stanąć powtórnie na kobiercu ślubnym.

3. *Pytanie:* P. St. D. Ch. — urzędnik wydziału powiatowego na obszarze b. zaboru pruskiego zapytuje: czy z chwilą, gdy posiada on charakter urzędnika mianowanego dożywotnio po myśli ustawy z dn. 30.VII.1899 r. (zb. Ustaw str. 141) — słusznie czyni wydział powiatowy, gdy potrąca mu opłatę w wysokości 3% jego uposażenia na fundusz emerytalny.

Odpowiedź: Prawa emerytalne urzędników powiat. zw. kom. na obszarze b. dzielnicy pruskiej normowane są na podstawie § 21 w związku z § 12 ustawy z dn. 30.VII.1899 r. (Zb. Ust. str. 141) zmienionej w tym zakresie przez rozporządzenie Ministra b. dzielnicy pruskiej z dn. 30.XII.1920 r. (Dz. U. M. b. Dz. Pr. Nr. 1, poz. 5), a to przez uchwalenie przez sejmik powiatowy statutu powiatowego zatwierdzonego następnie przez Radę Ministrów. Statut ten winien zawierać całość przepisów w powyższej sprawie i on jedynie może nakładać na urzędników obowiązek opłacania 3% składek na fundusz emerytalny.

4. *Pytanie:* Urząd gminy Chocieńczyce, pow. Wilejskiego zapytuje:

czy urząd gminy obowiązany jest ściągać różne należności na rzecz Państw. Banku Rolnego.

Odpowiedź: Obowiązek ten nie jest w żadnej ustawie na urzędy gminne nałożony; nie nakłada na gminy tego obowiązku ani art. 3 przepisów o egzekucji bezspornych należności skarbowych (Zb. Pr. Ces. ros. t. XVI, cz. II wydanie z r. 1900), ani § 20 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 14. V. 1924 r. (Dz. U. Nr. 43, poz. 450). Obecnie jest dopiero w opracowaniu odnośny projekt rozporządzenia Prezydenta, regulujący m. innymi i to zagadnienie, a który przewiduje prawo gmin do pobierania pewnego wynagrodzenia za spełnianie tych czynności.

H. i P.

**Wydział Powiatowy Sejmiku Błońskiego
w Grodzisku**

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko samorządowego lekarza weterynaryjnego, z siedzibą w m. Żyrardowie. Do stanowiska tego przywiązane są pobory w/g VII gr. up. urzędników państwowych wraz z 15% dodatkiem komunalnym.

Ubiegający się o to stanowisko powinni do dnia 15 marca 1928 r. nadesłać do Wydziału Powiatowego:

1. Podanie z życiorysem i dowodem obywatelstwa polskiego,
2. Dyplom z ukończenia studjów weterynaryjnych,
3. Zezwolenie na prawo praktyki lekarskiej.
4. Dowody o pracy poprzedniej.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału

Starosta:

(-) B. Nazimek.

Przetarg ofertowy!

Wydział Powiatowy w Śrenie zamierza wydać w drodze przetargu publicznego w dwóch losach wykonanie robót oraz dostawę materiałów budowlanych za wyjątkiem cegły do rozbudowy szpitala powiatowego w Śrenie.

Los 1 zawierać będzie roboty ziemne, mularskie i betonowe wzgl. żelbetowe; dochodzi do tego jeszcze rozbiórka starych zabudowań w podwórzu szpitalnym.

Los 2 zawiera wszystkie pozostałe roboty aż do oddania pod klucz.

Oferty należy składać w zamkniętych kopertach z napisem: „Oferta na budowę szpitala Los 1 albo 2” najpóźniej do godz. 10-tej dnia 25 lutego b.r. poczem o godz. 11-tej nastąpi otwarcie ofert

Wzory ofert i plany wydaje się za opłatą 2,- zł. w Powiatowym Zarządzie Drogowym.

Wydział Powiatowy zastrzega sobie prawo wolnego wyboru oferenta, podziału prac między kilku oferentów lub też nieuwzględnienie żadnej oferty.

Śrem, dnia 14 lutego 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Przetarg ofertowy!

Magistrat miasta Druskienik zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie budowy rzeźni miejskiej w m. Druskienikach.

Oferty należy składać w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na budowę rzeźni miejskiej” do Urzędu Magistratu miasta Druskienik najpóźniej do godz. 10-tej dnia 1 marca b. r. poczem o godz. 11-tej nastąpi otwarcie ofert.

Wzory ofert, projekt budowy rzeźni oraz kosztorys, są do przeglądu w Urzędzie Magistratu w godzinach urzędowych.

Magistrat m. Druskienik zastrzega sobie prawo wolnego wyboru oferenta, lub też nieuwzględnienia żadnej oferty.

Druskieniki, dnia 13-go lutego 1928 roku.

Burmistrz m. Druskienik

(-) Inż. W. Markiewicz.

Wydział Powiatowy w Rypinie

o g ł a s z a

K O N K U R S

na posadę technika drogowo-budowlanego z poborami VIII ewentualnie VII kategorii i 15% dodatku komunalnego.

Warunki:

1. Obywatelstwo Polskie.
2. Wykształcenie techniczne po myśli § 2 rozp. M R. P. z 12 VII 1922 r. (Dz. Ust. Nr. 64).
3. Dłuższa praktyka w budowie i konserwacji dróg bitych oraz gruntowych, jak również praktyka w projektowaniu, kosztorysowaniu i prowadzeniu budowy mniejszych domów, szkół i t. p.

Podania z wyczerpującym życiorysem, odpisami świadectw szkolnych, zaświadczeniami odbytych praktyk, oraz podaniem referencji, należy przysyłać na ręce Przewodniczącego Wydziału Powiatowego w Rypinie.

Posada do objęcia od 1. IV. 1928.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:

Starosta:

(-) W. Malanowski.

czas. 13458/10/9

NILS BARRÉN

Szwedzko — Polskie Towarzystwo
SP. Z O. O.

ZARZĄD w WARSZAWIE, KOPERNIKA 13 TEL. 52-05.

WSZELKIE MASZYNY DROGOWE

Nagrodzone złotym medalem na Targach Wschodnich
we Lwowie w r. 1926.

RÓWNACZE motorowe „Bitwargen”, WALCE motorowe,
DRAPACZE, ŁAMACZE do kamieni, PŁUGI śniegowe,
Maszyny do asfaltowania, TRAKTORY Fordsona, CIA-
GACZE gąsienicowe do Fordsona i t. d.

POŚREDNICTWO PRACY.

Pomocnik sekretarza gminy z praktyką oraz wy-
kształceniem 6 klas gimnazjalnych poszukuje posady.
Zgłoszenia przyjmuje: Biuro Zjazdów Samorządu
Ziemińskiego — Warszawa — Plac Napoleona 7.

Wykwalifikowany samorządowiec z wieloletnią
praktyką samorządową i poważnymi referencjami obej-
mie stanowisko inspektora w samorządzie gminnym w
b. Kongresówce.

Adresować: Z. Łomżyńska, poczta Szepietowo, maj.
Bybytki (dwór), dla S. B.

AUTOBUS

„PRAGA”

27 osobowy, opony dęte
w bardzo dobrym stanie

SPRZEDA DROGĄ OFERT

Magistrat m. Żelechowa
pow. Garwolińskiego

OGŁOSZENIE

Stacja ceny nasion Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w War-
szawie, Krakowskie Przedmieście 64, tel. 99-59.

Przeprowadza oceny nasion rolniczych, warzywnych i leś-
nych na kielkowanie, czystość, analizę botaniczną, kariankę
i t. p. oraz przygotowuje na zamówienie wzorowe kolekcje
nasion roślin uprawnych i chwastów (w ozdobnych pu-
dełkach i gablotkach).

PIECE i KUCHNIE fabryki PIOTR ŁAWACZ i S-owie w KOŃSKICH

Filje: WARSZAWA, Danilowiczowska 2, tel. 202-54. ŁÓDŹ, Sienkiewicza 30.

Urząd gminy Olszanka, powiatu Konstantynowskiego
na zasadzie uchwały Rady Gminnej z dnia 28 stycznia
1928 r. (protokół Nr. 5).

ogłasza **KONKURS**

na posadę pracownika biurowego do pisania ksiąg ludności.
Wymagane warunki:

1) Obywatelstwo Polskie, 2) dokładna znajomość pro-
wadzenia ksiąg ludności, 3) Ładny i czytelny charakter
pisma i 4) Nieprzekroczony 40 rok życia.

Wynagrodzenie do umowy. Posada do objęcia z dniem
1 kwietnia 1928 roku.

Należy udokumentowane podania należy nadsyłać
do Urzędu gminy Olszanka, poczta Łosice, do dnia 20
marca 1928 roku. Nieuwzględnione podania pozostaną
bez odpowiedzi.

Wójt gminy
Stefaniuk.

Sekretarz
W. Kosiński.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZYNY DO WYROBU

Dachówki cementowej
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betonlarki,
Wozy mieszkalne,
Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.
WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.